

Uit de literatuur over kunstvervalsingen

Het is nu al bijna een jaar geleden, dat de „Emmausgangers”, totdien op naam van Johannes Vermeer, als een vervalsing, door Van Meegeren geschilderd, gesignaleerd werd. Sedert zijn er in alle mogelijke kranten en tijdschriften artikelen verschenen van schrijvers, die zich voor of tegen het schilderij uitspraken, die zich naast of tegenover Van Meegeren stelden. Merkwaardig is het stilzwijgen van hen geworden, die zich voordien intensief ingespannen hebben om het stuk omhoog te steken, lof toezwaaiende aan Vermeer. Enige uitzonderingen hierop mogen genoemd worden: de heer Bremer uitte zich in de inleiding van de sindsdien verschenen nieuwe druk van zijn boek „Inleiding tot de Kunstgeschiedenis” nogmaals ten gunste van het schilderij en tegen Van Meegeren. In een radiodebat keerde dr. A. B. de Vries zich in een interview tegen het schilderij en verklaarde hij openlijk zich vergist te hebben. Andere kunsthistorici hebben zich, althans in het openbaar, niet geuit. Wel kennen wij uit de krantenberichten nog de mening van de schilderijenrestaurateurs Luytwieler en Van Boheme, die op technische gronden, het stuk beslist voor oud versleten, en van enige andere geïnteresseerden, maar dezen hebben niet publiekelijk geïjverd, voordat de echtheid van het schilderij in het geding werd gebracht.

Er zijn velerlei onbehagelijkheden in de zaak-Van Meegeren.

Er is dit onbehagelijke stilzwijgen der experts, die met een brevet van onkunde opgescheept zitten. En ook de rechtbank zwijgt nog altijd. Aanvankelijk zou het proces tegen Van Meegeren in Mei plaats vinden, thans is dit volgens de kranten tot September uitgesteld.

In het proces tegen Van Meegeren móét over de echtheid van de „Emmausgangers” officieel beslist worden. Bij gevolg zal niet alleen worden uitgemaakt of Van Meegeren een vervalscher is, maar ook of de deskundigen zich hebben laten bedriegen. De moeilijkheden voor de rechtbank zijn daarbij groot. Zij zal zich door deskundigen moeten laten voorlichten. Echter, wie van de vooraanstaande deskundigen heeft niet reeds vroeger in gunstige zin over het schilderij geschreven en zou dus nu ook het eigen oordeel, grotendeels

van „vooroorlogse kwaliteit”, kritisch onder de loupe moeten nemen?

Houden wij ons aan de feiten, dan constateren wij echter, dat het proces is uitgesteld, en dat er stilte is gekomen in deze zaak, die om opheldering schreeuwt... Een dergelijke stilte heerst er telkens om processen over vervalsingen, een stilte zo diep, dat het telkens lijkt of men zich voor het eerst vergist en alsof er nooit eens eerder iets omtrent zulke gebeurtenissen bekend was geworden. Men schijnt het niet als een integrerend belang te beschouwen, dat de „Emmausgangers” of een andere vervalsing deel uitmaakt van een zo wijd verspreid genre, dat de vraag of de musea der wereld met meer echte dan valse schilderijen gevuld zijn, niet zo maar met een „neen” te beantwoorden is, zonder de waarheid in gevaar te brengen. Merkwaardig ook is het, dat er geen maatregelen genomen worden om de zo veel en van oudsher voorkomende vergissingen zoveel mogelijk te vermijden.

Toch ben ik noch de eerste, noch de enige die over deze dingen spreekt. In 1926 (het is alweer twintig jaar geleden) verschenen bv. de artikelen van M. Brusse, die in de NRC in de rubriek „Onder de Menschen” gepubliceerd waren, gebundeld als boekje, onder de naam „Knoeierijen in de schilderijenhandel”. En, alsof het op de toestanden van 1946 sloeg, schreef Brusse daarin: „Is Nederland, is het land van Rembrandt, over de wereld vermaard om zijn illustere schildersscholen, in deze tijden van zoo veel geschokte reputaties en gekelderde vaste waarden dan waarlijk bezig zijn goeden naam op de internationale kunstmarkt te bederven?” En, in het laatste hoofdstuk, zegt hij: En hiermee schijnt het niet onredelijk om den stroom van ongerechtigheden niet te stuiten — al is de capaciteit der bronnen er naar om hem, hoeveel jaren nog? te laten voortvloeien.” Inderdaad hoeveel jaren nog?

De literatuur over vervalsingen is niet uitgebreid. De oorzaak daarvan is duidelijk. Brusse, in antwoord op de eerste geciteerde vraag, zegt: „Dat er reden bestaat deze wel pijnlijke vraag te stellen — wéét iedereen die, in welk verband ook, betrokken is, belangen heeft bij, aangezien is op de kunsthandel. En dit zijn meer categorieën van mensen dan wie vreemd zijn aan deze wonderlijk samen-

Een stekelige cactus

gestelde markt wel zouden vermoeden. Maar, ja, wel de meesten laten zich over hun weet en hun vermoedens liever niet uit; in 't openbaar, op eigen verantwoordelijkheid althans niet. Zij willen de zegslieden niet wezen, zij willen autoriteiten sparen, de kopers niet verontrusten, zij houden niet van..... nattigheid, — zij kunnen trouwens, veelal niet bewijzen wat zij vermoeden, hun wantrouwen niet waar maken, omdat 't dikwijls een..... gevoelskwesitie, een vraag van geloven of van niet geloven is, zonder stelligheid uit bepaalde feiten te reconstrueren.”

UIT DE PARTIJ

In verband met de bestellingen, die wij nog regelmatig ontvangen, deel ik u mede, dat de brochures van G. Ruygers: „Radiorede” en H. G. Groenveld en H. Vondeling: „Waarom socialisme voor den boer”, uitverkocht zijn en niet herdrukt zullen worden.

Van de brochures „Lonen en Prijzen” komt, zoals wij u reeds mededeelden, een herdruk, terwijl wij tevens verwijzen naar de aankondiging van een nieuwe brochure van pg. Ruygers over Schaepman en een nieuwe brochure over het landbouwvraagstuk.

Nieuwe afdelingen

Deze week kregen we van de ledenadministratie weer de namen van 12 nieuwe afdelingen, te weten: